

Mål och resultat 2018

- Kommunövergripande analysrapport av måluppfyllelse och resultat för de kommunala verksamheterna: grundskola, fritidshem och grundsärskola 2017/18
-

VARBERGS
KOMMUN

Dokumenttyp:	Dokumentnamn: Mål och resultat 2018 – Grundskola	Diarienummer: BUN 2018/0745
Beslutad av: Barn- och utbildningsnämnd	Beslutsdatum: 2018-11-05	Giltig till och med:
Gäller för:	Dokumentansvarig avdelning: Utvecklingschef	Senast reviderad:

Barn- och utbildningsförvaltningen i Varberg

Elisabeth Svennerstål Jonsson
Förvaltningschef

Maria Wirén
Utvecklingschef

Joachim Wadström
Grundskolechef

Johan Berntsson
Grundskolechef

**VARBERGS
KOMMUN**

**Barn- och
utbildningsnämndens
mål 2016-2019**

Stärka pedagogers
skicklighet som lyfter
barns och elevers
resultat

Öka elevers möjlighet
för snabbare väg till
studier och yrkesliv

Öka välmående och
minska utanförskap

**VARBERGS
KOMMUN**

Innehåll

Sammanfattning.....	4
1 Inledning.....	5
1.1 Metod	5
1.2 Analys och slutsatser	5
2 Strategier för ökad måluppfyllelse	6
2.1 Förvaltningsövergripande strategier	6
2.2 Det pedagogiska ledarskapet på enheterna	7
3 Grundsärskolan	9
4 Fritidshemmet	11
5 Förskoleklass, årskurs 1-3.....	13
5.1 Omdömen årskurs 1-3 och LiV-resultat	13
5.2 Nationella ämnesprov årskurs 3	15
6 Årskurs 4-6	16
6.1 Omdömen årskurs 4-5.....	16
6.2 Betyg årskurs 6	16
7 Årskurs 7-9	18
7.1 Betygsresan – genomsnittligt meritvärde	21
7.2 Genomsnittligt meritvärde.....	18
7.3 Gymnasiebehörighet	23
7.4 Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.....	27
7.5 Ämnen	28
7.6 Betygsspridning åk 9	30
8 Likvärdig skola	31
8.1 Föräldrarnas utbildningsbakgrund	31
8.2 Likvärdig undervisningspraktik.....	33
9 Övergångar	34
10 Avslutning.....	35
10.1 Tydlig progression i kvaliteter under mandatperioden.....	35
10.2 Utvecklingsområden.....	35
11 Källförteckning	37

Sammanfattning

Varbergs kommunala grundskolor har fortsatt högre måluppfyllelse än riket och följer rikets trend avseende betygsutvecklingen för årskurs 9.

Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 i Varbergs kommunala grundskolor har ökat under mandatperioden. Gymnasiebehörigheten är på en hög nivå och har ökat från föregående år men har totalt sett minskat något under mandatperioden.

Årskurs 6, 7 och 8 visar på en positiv utveckling av det genomsnittliga meritvärdet under mandatperioden, men har en nedåtgående trend över andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.

Årskurs 3 har en fortsatt hög måluppfyllelse i NÄP.

Tydlig progression i kvaliteter under mandatperioden

Analyserna i rapporten har fångat ett antal förklaringsfaktorer till elevernas resultatutveckling och möjligheter till lärande. Under mandatperioden har det skett en kvalitetshöjning av undervisningspraktiken för att öka elevernas möjligheter till lärande genom:

- Utveckling av undervisningspraktiken, bedömarkompetensen och ett systematiskt kvalitetsarbete genom **kollegialt lärande**
- Strukturer och arbetssätt där **ledande lärare** i kollegiala forum och som direkt stöd i klassrummet ökar möjligheterna för elevers lärande
- Det **kompensatoriska uppdraget** har stärkts genom utveckling av EHM, inkluderande förhållningssätt, tillgängliga lärmiljöer och flexteam

Utvecklingsområden

Analysen har också fångat ett antal utvecklingsområden för att fortsatt öka kvaliteten i Varbergs kommunala grundskolor samt öka måluppfyllelsen.

- Likvärdig undervisningspraktik mellan och inom enheterna
- Förmåga att utmana och öka högpresterande elevers lärande
- Bedömarkompetensen i årskurs 1-3
- Läroplans- och bedömarkompetens i engelskaämnet
- Övergångar mellan stadier och verksamheter
- Undervisning i fritidshem

1 Inledning

Det övergripande systematiska kvalitetsarbetet för grundskola i Varberg är indelat i tre avstämningar. *Kunskap och lärande* med fokus på elevernas lärandeprocess, *Trygghet och trivsel* med fokus på elevernas välmående samt *Mål och resultat* med fokus på faktorer som påverkar elevernas prestation. De två sistnämnda har också fokus på grundsärskolan och fritidshem.

Avstämningen *Mål och resultat* baseras på elevernas prestation i LIV¹, i NÄP – nationella ämnesproven samt på elevernas omdömen, terminsbetyg och slutbetyg. Fokus är på elevernas resultatutveckling över tid samt om det finns indikationer om att organisation och insatser får önskvärt genomslag på elevernas resultatutveckling.

1.1 Metod

När resultat från NÄP, terminsbetyg, slutbetyg och kursbetyg rapporterats in sammanställs dessa. Kvalitetsteam, verksamhetschefer och rektorer möts under höstterminen i en kvalitetsdialog för analys kring enheternas resultatutveckling.² Kvalitetsdialogerna har varit kollegiala där två eller tre enheter inom samma stadier har träffats samtidigt för att fördjupa varandras analys och få lärdomar av varandra. Sammanfattande analys och slutsatser redovisas genom denna rapport.

Betygsstatistiken har hämtats ur barn- och utbildningsförvaltningens beslutsstödsystem. I jämförelse med nationell statistik möjliggör systemet att titta på fler resultat samt bakomliggande aspekter. Utifrån ett jämförande perspektiv lyfts nationell statistik från SCB också fram. Att källorna är olika gör att en försiktighet behöver beaktas vid jämförelser av den exakta skillnaden i resultat. När resultat från riket redovisas gäller det samtliga huvudmän.

1.2 Analys och slutsatser

Analysen av resultatutvecklingen och kvaliteten i verksamheten grundar sig på kvalitetsdialoger med rektorer utifrån enheternas egna analys av enhetens resultatutveckling och kommunövergripande analys av resultatutvecklingen. De förklaringsmodeller som *många dialogsamtal berört* eller som i någon dialog visat sig vara *särskilt starkt kopplade till* resultatutvecklingen och elevernas möjligheter till lärande beskrivs i rapporten. I avsnittet *Avslutning* sammanfattas de områden där en tydlig kvalitetshöjning under mandatperioden syns samt de utvecklingsområden som identifierats.

---

¹ Läsning i Varberg – här syftande till H4-testet som är en del i insatsen kallad LIV.

² Kvalitetsteam består av utvecklingschef, utvecklingsstrateg och kvalitetsstrateg.

2 Strategier för ökad måluppfyllelse

2.1 Förvaltningsövergripande strategier

Verksamhetsplanen 2016-2019 innehåller flera strategier och utvecklingsområden för att höja måluppfyllelsen i skolan. Rektors pedagogiska ledarskap, förstelärares uppdrag och organisation för dessa, det förvaltningsövergripande systematiska kvalitetsarbetet samt strukturer för att utveckla kollegialt lärande, ledarskapet i klassrummet och fördjupning av ämnesdidaktiska färdigheter är alla områden som syftar till att höja elevers måluppfyllelse. Löpande i rapporten lyfts flera exempel som visar att strategierna och utvecklingsområdena implementerats i verksamheten.

Övergripande kompetensutvecklingsinsatser läsåret 17/18

Innehållet och formen för kompetensutvecklingsinsatserna tar utgångspunkt i barn- och utbildningsförvaltningens verksamhetsplan och utifrån identifierade behov som framkommit i det systematiska kvalitetsarbetet. Syfte är att skapa likvärdighet, långsiktighet och hållbarhet för att nå nämndens prioriterade mål.

När förvaltningsövergripande kompetensutvecklingsinsatser erbjuds väljer rektor utifrån behov och skolans utvecklingsplan om skolan ska ingå, och rektorerna styr i flera fall vilka kompetensutvecklingsinsatser varje lärare ska gå. Rektorerna väljer i flera fall också att ta in extern expertis till skolan, ofta i samverkan med förvaltningen.

Pågående utvecklingsprocesser

Digital kompetens

- Revidering av läroplaner och kursplaner
- Dokumentation av lärandet
- Programmering
- Stödjer och stärker lärandet

Ledarskapet i "klassrummet"

- Kollegialt lärande
- Aktionsforskning
- Bedömning för lärande, BFL
- Ämnesdidaktiskt kollegium, ÄDK

Ökad anställningsbarhet

- Utveckla övergångarna mellan skolformerna
- MOA-Modern arbetslivsorientering

Barn och elevers måluppfyllelse

Barn och elevhälsa

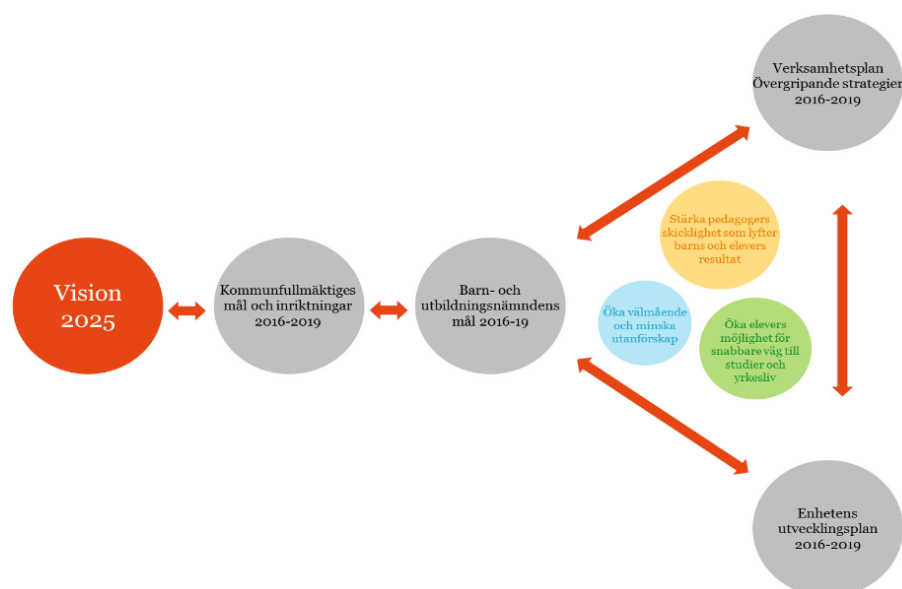
- Tvärprofessionella möten
- Flexteam
- Värdegrundspedagoger och trivselledare

Kunskap och lärande

- Reggio Emilia – lärandemiljö
- Språkutvecklande arbetssätt
- Övergångsprojekt förskola-förskoleklass
- Levande läsning
- Läslyft
- Fritidsverksamheten - undervisning
- LIV – tidig läsutveckling
- Matematikutveckling

2.2 Det pedagogiska ledarskapet på enheterna³

Genom utvecklingsplaner på skolorna bryts nämndsmålen för mandatperioden ner till mål som är anpassade efter varje skolas behov men som riktar sig mot nämndsmålen områden. Detta illustreras nedan. Skolorna arbetar aktivt med sitt målarbete, exempelvis genom riktade utvecklingsinsatser, värdegrundsarbete eller skapandet av tillgängliga lärmiljöer. Målen är kopplade till och stärks av barn- och utbildningsförvaltningens övergripande strategier såsom ledarskapet i klassrummet, förstelärares uppdrag för att stärka och stödja utvecklingsarbetet samt kompetensutvecklingsinsatser.

Skapa förutsättningar för kollegialt lärande

Genom att skapa organisatoriska förutsättningar för kollegialt lärande möjliggör rektor att lärares undervisning utvecklas. Ofta sker det kollegiala lärandet i ämnesgrupper eller genom ÄDK – ämnesdidaktiskt kollegium. De kollegiala forumen för lärande genomförs kontinuerligt. På vissa skolor har det kollegiala lärandet systematiserats sedan lång tid, på andra skolor är man i en inledande fas. Det händer att rektor deltar i de kollegiala forumen i syfte att på plats leda

³Pedagogiskt ledarskap är allt som handlar om att tolka målen samt beskriva aktiviteter för en god måluppfyllelse i relation till de nationella målen i skolan och för att förbättra skolans resultat så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Det betyder att rektor måste ha kunskap om och kompetens för att tolka uppdraget, omsätta det i undervisning, leda och styra lärprocesser, samt skapa förståelse hos medarbetarna för samband mellan insats och resultat. Skolinspektionen (2012). *Rektors ledarskap: med ansvar för den pedagogiska verksamheten*. Kvalitetsgranskning rapport 2012:1. Sid. 6

lärarnas lärande, men också för att få syn på kvalitet och utveckling i det kollegiala lärandet och i undervisningen.

Det kollegiala lärandet har också utvecklats till ett systematiskt kvalitetsarbete på enheterna. I forumen sker kontinuerlig analys av undervisningspraktiken, bedömarkompetensen och elevernas kunskaper.

Alla nio ÄDK skolor har under vårterminen 2018 och höstterminen 2019 börjat med öppna lektioner. Genom att ha öppen undervisning får pedagoger ta del av exempel på hur en planerad ÄDK-lektion kan se ut, men också ge feedback på undervisningen. Lärare planerar tillsammans, observerar under genomförandet och analyserar lektionerna tillsammans.

Möjliggörande för ledande lärare i organisationen

Rektorer arbetar med att stärka ledande lärares roller samt att förändra arbetsformer och förhållningssätt för att undervisningspraktiken ska kunna förändras. Den generella bilden är att lärare i kommunen är positiva till att förändra och utveckla sin praktik.

Förstelärare, specialpedagoger och speciallärare nyttjas både för att stödja lärares lärande genom att som lärledare leda kollegiala forum eller genom direkt stöd i klassrummet. Dessa "ledande lärare" stödjer också rektor i att få kunskap om kvaliteten och utvecklingen av undervisningspraktiken samt analys av densamma för att skapa möjlighet för utveckling. Förstelärarna har i sitt uppdrag uppgiften att utveckla driva utvecklingsarbete av undervisningspraktiken.

Påverka genom tydliga och höga förväntningar

Genom medarbetarsamtal med tillhörande kvalitetsfaktorer tydliggör rektorer sina förväntningar på att undervisningspraktiken ska utvecklas.

Genom en tydlig förflyttning och förändrad praktik finns ett behov av att utveckla kvalitetsfaktorerna till att bli mer specifika för att ännu tydligare stödja fortsatt utveckling.

3 Grundsärskolan

När en elev har gått ut grundsärskolan ska hen få ett intyg om sin utbildning. I grundsärskolans ämnen får eleven bara ut betyg om eleven eller vårdnadshavare begär det. Betygen utgår ifrån kunskapskraven i grundsärskolans ämnen och kan inte jämföras med betyg från grundskolan. Elever med inriktning träningskola får inte betyg.

Måluppfyllelsen i grundsärskolan har en stabil nivå under mandatperioden. Det är ett fåtal elever som varje år får betyg, och oftast är det en eller ett par elever som inte uppnår kunskapskraven enligt grundsärskolans läroplan. Av de elever som betygsatts i årskurs 9 senaste åren har övervägande del fått E-betyg. Men hela betygsskalan används så elever har även fått de högsta betygen.

Analys av omdömen och betyg genom ett systematiskt kvalitetsarbete

Genom ett årshjul med olika avstämningar för analys av elevernas kunskapsutveckling på individnivå finns en systematik för att följa måluppfyllelsen. Analys av omdömen, individuell utvecklingsplan och pågående stöd sker systematiskt. Samplanering och analys med elevhälsoteam och praktiskt estetiska lärare ingår också. Fokus är på kunskaper, förmågor och sociala utvecklingsbehov. Systematiken skapar också förutsättningar för att säkerställa att elever är rätt placerade.

Samarbetskompetens och kompetensutveckling för lärare ökar elevers möjligheter till lärande

Lärare i grundsärskolan jobbar intensivt och tätt ihop för att möta de behov eleverna har. Ett välfungerande samarbete och samsyn i personalgruppen är därför extra viktigt i grundsärskolan. Såväl samarbete som samsyn har ökat i kvalitet under läsåret till följd av kollegialt lärande och organisatoriska förändringar.

Genom bland annat kompetensutvecklingsinsatsen *Läsluft* har en ökad samsyn av undervisningen med fokus på läs- och skrivinlärningen skapat likvärdighet i personalgrupp och mellan skolorna. Medvetenhet om varför man gör saker i undervisningen och mer kvalitativa undervisningsmetoder har utvecklats.

Systematik för att följa och stödja särskoleintegrerade möjligheter till lärande

Ett litet antal elever går varje läsår integrerad grundsärskola i några av de kommunala grundskolorna. Eleverna uppnår i regel kunskapskraven enligt grundsärskolans läroplan.

Åtminstone en gång per termin möter specialpedagog från grundsärskolan berörda skolor för att följa elevernas individuella studieplan. Utifrån behov träffar specialpedagogisk kompetens pedagoger och elevhälsa vid fler tillfällen, och har i sitt uppdrag att följa de särskoleintegrerade eleverna och stödja berörda pedagoger. Träffarna kan både handla om den sociala och kunskapsmässiga progressionen och behoven.

En svårighet för lärarna i grundskolan är att bedöma elevernas kunskaper, då de inte finns en referensram i form av andra elever som är särskoleplacerade samt att kursplanerna kan vara nya för läraren. Det specialpedagogiska stödet blir en viktig hjälp. Även anpassat läromedel och stöd i hur undervisningen kan anpassas till eleven bidrar den specialpedagogiska kompetensen med. Andra utmaningar för grundskolan är att möta upp grundsärskolans timplan, som innebär fler timmar i vissa ämnen men färre i andra gentemot grundskolans timplan. Innehållsmässigt kan kursplanerna också skilja sig mycket, i exempelvis NO i de äldre åldrarna har innehållet tydligt olika fokus.

Att möta nya fysiska och sociala lärmiljöer

Övergångar är generellt sett en utmaning för eleverna i grundsärskolan. Att komma till nya fysiska och sociala lärmiljöer kan bli ett stort steg för eleverna och kortsiktigt leda till att progressionen i kunskaper, förmågor och det sociala påverkas negativt. Övergångar för integrerade särskoleelever till gymnasiesärskolan kan vara extra känslig. Samtidigt finns en systematik och organisation för att säkra bra övergångar. Studie- och yrkesvägledare samt kuratorer har ett delat ansvar mellan grundsärskolan och gymnasiesärskolan vilket gör att de tidigt känner elevernas behov och kan följa dem i den nya verksamheten. Denna närhet mellan verksamheterna är en kvalitetsfaktor i sig.

4 Fritidshemmet

I 2017 års *Mål och resultat* rapport identifierades undervisning i fritidshem som ett utvecklingsområde. Både utifrån intentionerna i fritidshemmets läroplan och att verksamheterna i flera fall behöver utveckla sin verksamhet. Övergripande kompetensutvecklingsinsatser har haft fokus på fritidshemmet och arbete för att utveckla undervisningen sker på flera enheter.

Planering och undervisning i fritidshemmet utvecklas

Flera fritidshem har påbörjat ett utvecklingsarbete att medvetandegöra läroplanens mål och innehåll, arbeta med planering utifrån läroplanen för att säkerställa syfte och kvalitet i verksamheten. Förutsättningar har skapats genom gemensam planeringstid för pedagogerna och att rektor, biträdande rektor eller legitimerad fritidspedagog driver arbetslag framåt i den pedagogiska planeringen för att säkerställa kvalitet och genomförande. Utmaningar finns i att förbättra läroplanskompetensen och hur ett systematiskt kvalitetsarbete kan säkra och öka kvaliteten.

Behörighet och kompetens påverkar möjligheten att bedriva undervisning

På ett antal fritidshem i kommunen är behörigheten, personaltätheten och kompetensen hos personalen en utmaning vilket gör att verksamheten har fokus på praktiska frågor och aktiviteter snarare än undervisning genom målstyrda processer. Rektorerna arbetar med att höja kvaliteten genom att tydligare styra verksamheten, förändra i organisationen samt genom att ha fler eller färre avdelningar och rikta kompetensutveckling till personalen på fritidshem.

Övergripande kompetensutvecklingsinsatser för fritidshemmet påverkar innehållet i verksamheten

Under läsåret 2016/17 startade kompetensutvecklingsinsatser med fokus på *spel och lek med matematik* samt *språkutvecklande arbetsätt*. Material har införskaffats och att pedagogerna arbetar mer medvetet med svenska och matematik tillsammans med barnen. Som ett resultat av insatserna lyfter flera rektorer att fritidshemmet arbetar med att stärka elevernas utveckling och lärande i främst svenska och matematik.

Under läsåret 2018/19 har kompetensutvecklingsinsatser fokus på att *att möta barn/elever i svårigheter genom lågaffektivt bemötande* samt *digitalisering och teknik*. Insatserna grundar sig även denna gång på läroplanens innehåll samt behov i verksamheterna.

Samverkan med skola i planering och stödresurser

Att organisera gemensam planeringstid där fritidspersonal och skolpersonal möts är en utmaning. När fritidspersonal också arbetar i klass eller har gemensam planeringstid med lärare ökar möjligheterna att komplettera skolans undervisning genom undervisningen i fritidshemmet.

En ytterligare utmaning är att stödresurser på fritidshemmet är i regel mindre än på skoltid, även om elevernas behov kvarstår.

5 Förskoleklass, årskurs 1-3

Kartläggning i förskoleklass

Från och med 1 juli 2019 blir kartlägningsmaterialen *Hitta matematiken* och *Hitta språket* i förskoleklass obligatorisk. Kartlägningsmaterialen finns redan nu tillgängliga och en förvaltningsövergripande implementeringsprocess pågår under läsåret, med kompetensutvecklingsinsatser i materialet och genom att kartläggningen redan har påbörjats.

Materialet ger ett bra stöd i att identifiera elevers kunskapsnivåer och behov och vilka insatser som kan behövas. Materialet planeras att också nyttjas i samverkan med förskola i syfte att stödja dialogen med förskolan kring vilket lärande förskolan bör möjliggöra för barnen.

5.1 Omdömen årskurs 1-3 och LiV-resultat

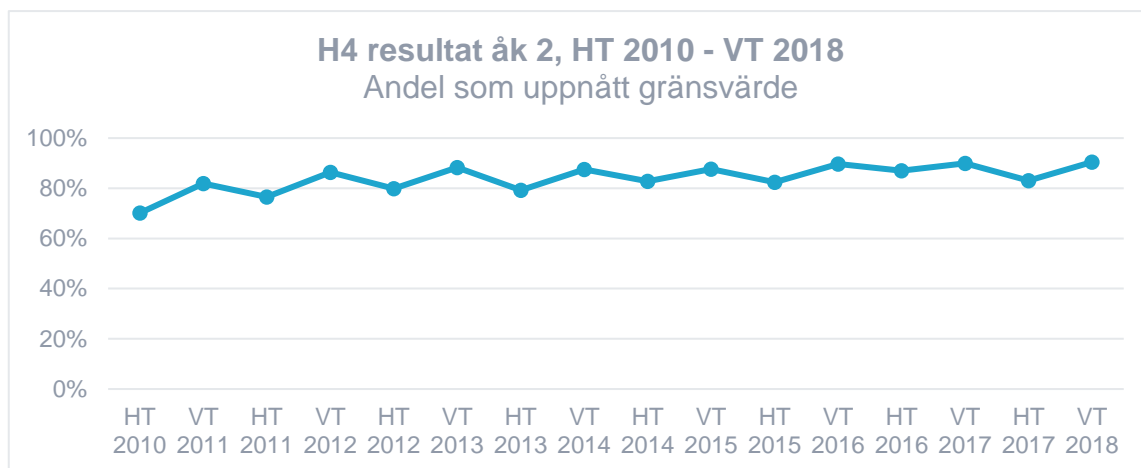
Omdömena får kvalitet genom bedömningsstöd

De mönster som syns vid skrivandet av omdömen är att matematik och svenska har flest variationer av *när ännu inte en godtagbar kunskapsnivå* – *när en godtagbar kunskapsnivå* – *när mer än en godtagbar kunskapsnivå*. I dessa ämnen finns en vana att arbeta med Skolverkets bedömningsstöd vilket ökar kvaliteten i lärares bedömningar.

När omdömena är koncentrerade till *när en godtagbar kunskapsnivå* pekar det mot att bedömarkompetensen behöver utvecklas. Utan kvalitativ bedömning blir det också svårare att differentiera undervisningen för att möta varje elevs behov, och undervisningen får fokus på att gå igenom vissa områden snarare än att genom ett formativt förhållningssätt möjliggöra progression för den enskilda eleven.

LiV-resultatet har en positiv trend

LiV-resultatet fortsätter den positiva trenden för både höstterminen 2017 och vårterminen 2018. Vårterminens resultat är det hittills högsta under den åttaåriga mätperioden.

LiV-resultat delvis korrelerat med liv-handledares förutsättningar

På de skolor som har varit tvungna att prioritera bort LiV-handledarens tid, eller när kompetensen inte funnits på grund av vakans, syns en lägre andel elever uppnå kravnivån gentemot förväntat. De insatser som sätts in för elever som inte når kravnivån på hösten har stor betydelse, vilket syns av det förbättrade resultatet från höst till vår. Samtidigt sker ett långsiktigt arbete genom att utveckla undervisningen i förskoleklass och årskurs 1 för att öka resultatet redan på höstterminen, vilket det över tid också har gjort.

Läsningen som fokusområde ger resultat

Att LiV-satsningen har varit ett kontinuerligt arbetssätt under lång tid, som mäter resultat och har tydliga insatser för att lyfta elever ger effekt. De elever som på våren inte uppnår kravnivån har ofta en lägre läshastighet, men klarar i flera fall ändå NÄP i svenska i årskurs 3. Läshastigheten är dock viktig för fortsatt progression i alla ämnen. Det finns även de elever som inte når kraven i LiV därför att de har lägre kunskapsnivå i fler förmågor än läshastighet. Dessa elever är identifierade och får insatser redan från förskoleklass eller förskola. Ibland ger inte insatserna önskad effekt så har inte man lyckats skapa den lärmiljö som möter elevernas behov.

Samverkan med hem är viktigt för att gynna läsningen. På föräldramöten och vid utvecklingssamtal informerar flera skolor om vikten av att läsa men också *hur* man kan läsa för barn för att öka deras läsförmåga.

5.2 Nationella ämnesprov årskurs 3

Resultaten i NÄP årskurs 3 är höga och stabila över tid för både pojkar och flickor. I matematiken är det delprovet skriftliga räknemetoder subtraktion som har ett lägre resultat. Skolorna har överlag identifierat detta som ett utvecklingsområde. Provet är dock erkänt svårt också på nationell nivå. I svenska är det ett högt och jämt resultat.

I matematik har pojkarna högre resultat på flest prov, medan flickorna presterar bättre i svenska på samtliga utom ett.

Innehåll och svårighetsgrad i NÄP åk 3 kan variera, vilket gör att jämförelse över tid inte går att göra.

Analys av NÄP och andra underlag grund för övergång och lärande nedåt i organisationen

Skolorna analyserar resultatet i NÄP, bedömningsstöd, ämnesspecifika tester och information från lektionerna för att identifiera vilka elever som behöver stöd och i vilka delar. I analysen kan fokus också ligga på de elever som klarat NÄP eller uppnått godtagbara kunskapsnivåer enligt omdömet men med liten marginal. Det signalerar att delområdet fortsatt behöver vara i fokus i elevens fortsatta undervisning, en information som beaktas i övergången från årskurs 3 till 4.

Analysen nyttjas också på gruppnivå för ett lärande nedåt i organisationen, vilket blir särskilt starkt när alla lärare i årskurs 1-3 möts för analys. När skolan ser att ett visst delprov år efter år får lägre resultat, visar det att något måste förändras i undervisningen i F-3 stadiet. Det är en kunskap som används i de kollegiala ämnesforumen, såsom ÄDK. I dialogerna framkommer att när undervisningen utifrån en sådan lärdom får fokus på ett visst moment ger det resultat för måluppfyllelsen på lång sikt. Skolor arbetar långsiktigt med att höja resultaten och kan ha specifika mål för att höja delar de historiskt sett har svagare resultat i.

Resultat per ämnesprov åk 3			
Läsår: 2017/2018 Skola: (Vbg total) Årskurs: 3 Kön: Jmf			
Ämne	Ämnesprov alla	Andel som uppnått kravnivån (%)	
		Flickor	Pojkar
Matematik	Muntlig kommunikation	95	94
Matematik	Statistik och sannolikhet	97	98
Matematik	Förståelse för räkneseätt	93	93
Matematik	Symmetri, massa, enkla problem	96	97
Matematik	Enkla problem	91	92
Matematik	Skriftliga räknemetoder addition	92	90
Matematik	Skriftliga räknemetoder subtraktion	80	79
Matematik	Uppdelning av tal, tal i bråkform, uppskattning, huvudräkning, likhetstecknets innebörd, enkla problem	86	90
Matematik	Samma som ovan	91	92
Svenska	Muntlig grupppuppgift	98	96
Svenska	Läsa: berättande text	95	92
Svenska	Läsa: faktatext	94	88
Svenska	Läsa: elevens högläsning	93	93
Svenska	Läsa: elevens textsamtal	97	95
Svenska	Skriva: berättande text	97	93
Svenska	Skriva: berättande text	94	88
Svenska	Skriva: faktatext	97	92

6 Årskurs 4-6

6.1 Omdömen årskurs 4-5

Under läsåret 2018/19 implementeras en gemensam plattform för dokumentation kring elevernas kunskapsutveckling och progression, samt kommunikation med vårdnadshavare. Arbetet upplevs positivt, inte minst hos de pilotskolor som arbetade med plattformen föregående läsår. Fördelar förväntas både i att informationen blir mer lättillgängliga för alla, inte minst vid övergångar, och också för att i det systematiska kvalitetsarbetet på enheterna och på huvudmannanivå kunna se mönster för att utveckla verksamheten.

Analys av omdömen grund för fördelning av insatser och stödresurser

När rektor och lärare analyserar omdömena blir den analysen ett diskussionsunderlag för att fördela stödresurser och vilka insatser som kan behövas. Exempelvis extra resurs i vissa undervisningsgrupper och speciallärare/specialpedagogisk kompetens.

6.2 Betyg årskurs 6⁴

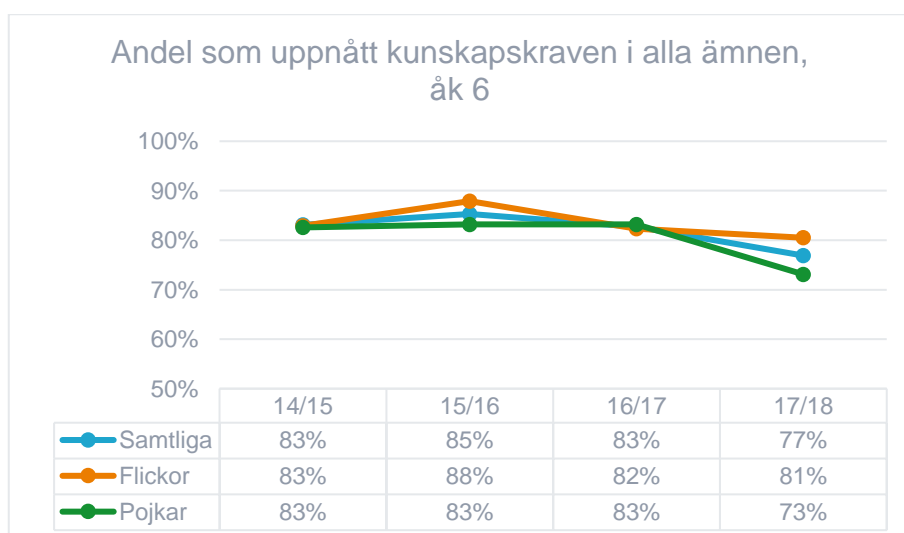
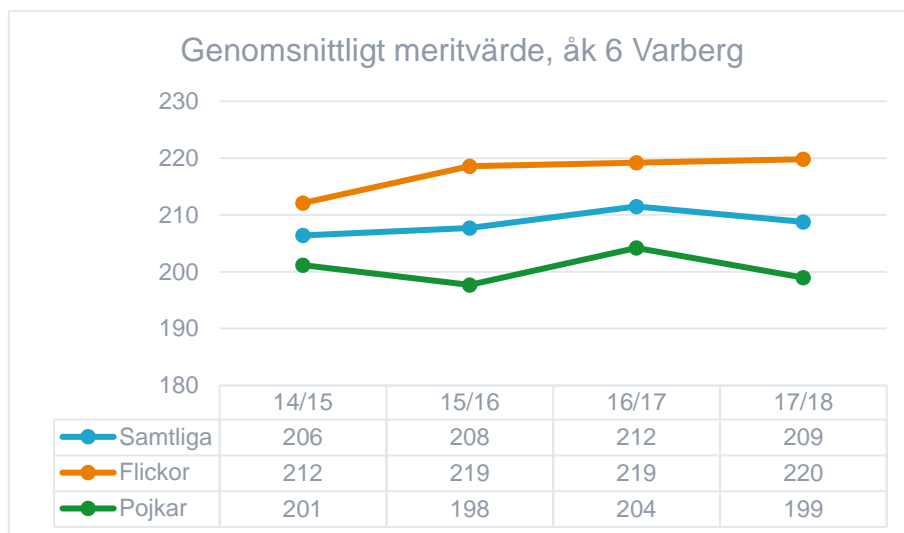
Andelen elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 har minskat under mandatperioden, vilket också gäller för riket. Gapet mellan flickor och pojkar är i år på samma nivå som för riket för läsåret 2017/18, medan det tidigare år har varit ett mindre gap i Varberg än i riket. Notera att jämförelser för detta mått har en stor osäkerhet inbyggd, se fotnot.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 6 har över mandatperioden ökat något. Flickorna har en tydligt positiv trend medan pojkarnas resultat varierar mellan åren. Pojkarna ligger också lägre än flickorna i genomsnittligt meritvärde över tid.

---

⁴ På grund av att eleverna läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6 är statistiken, enligt Skolverket, inte direkt jämförbar mellan riket och kommun, kommuner eller skolenheter.

Då eleverna kan läsa olika antal ämnen under årskurs 6, vilket framförallt påverkar måttet "andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16)" i beslutsstödsystemet Hypergene ska slutsatser göras med stor försiktighet. Två skolor har under mandatperioden vid olika år fått så låga tal på grund av detta (och inte på grund av ett stort antal underkända elever) att de måste räknas bort ur statistiken för att det ska bli ett rättvisare genomsnitt.

Flickor visar på djupare analyskompetens

Generaliserande förklaringar till flickornas högre meritvärde är att de skriver bättre samt visar på en djupare analysförmåga i tidigare åldrar gentemot pojkarna. Bedömarkompetensen och undervisningssituationen ses också som viktiga förklaringar för hur pojkar respektive flickor presterar, vilket fördjupas i analys av årskurs 9 års resultat.

Sambedömning för att öka bedömar- och läroplanskompetensen

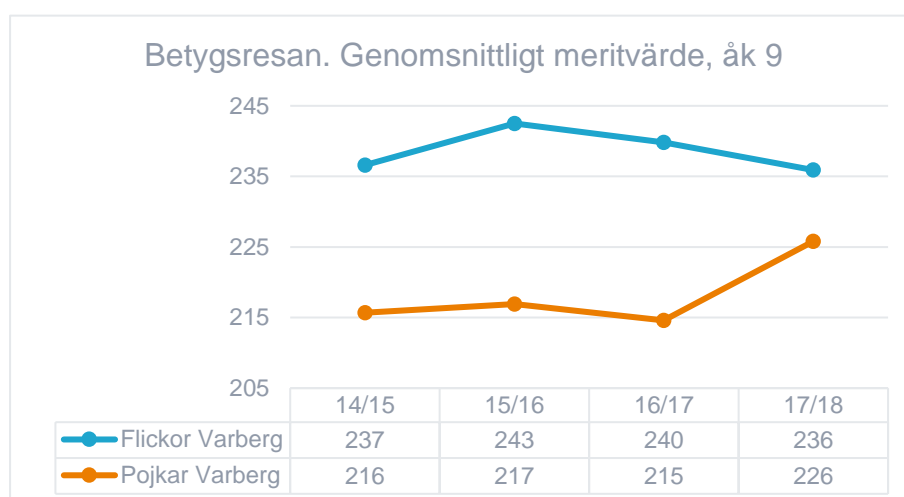
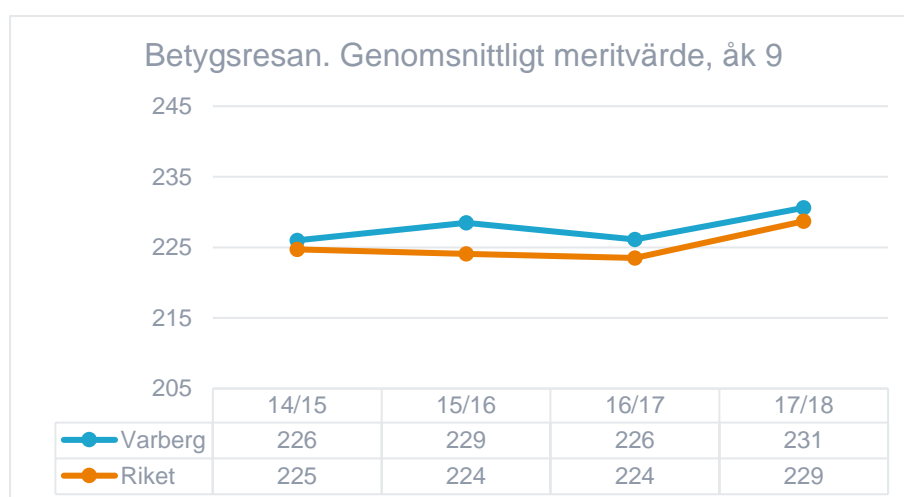
En utmaning för lärare som undervisar årskurs 4-6 är att de ofta undervisar, och sätter betyg, i årskurs 6 endast vart tredje år. För att stärka bedömarkompetensen och undervisningskompetensen i relation till läroplanen genomförs sambedömning och samrättning av NÄP i kollegiala forum.

7 Årskurs 7-9

Fokus i avsnittet är på årskurs 9. Årskurs 7 och 8 läsåret 2017/18 har en försiktigt positiv utveckling mot tidigare år för både genomsnittligt meritvärde och andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.

7.1 Genomsnittligt meritvärde

Det genomsnittliga meritvärdet har under mandatperioden haft en positiv utveckling i Varberg. Både meritvärdet och utvecklingen av meritvärdet för årskurs 9 är starkare i Varberg än i riket. I Varberg är det pojkarnas positiva utvecklingen som gör att meritvärdet ökar över tid. Flickorna har två år i följd en nedåtgående trend, men har över mandatperioden en stabil nivå. Över tid har pojkarna i Varberg genomgående högre meritvärdespoäng än pojkarna i riket. Gapet mellan flickor och pojkar är betydligt mindre i Varberg än i riket.

Kollegiala forum för att utveckla undervisningen, bedömarkompetensen och ett systematiskt kvalitetsarbete

ÄDK, ämnesgrupper, Läslyft och andra utvecklingsinsatser och kollegiala forum för lärande syftar till möta varje elevs behov för lärande och formera undervisningen för den individuella elevens progression. Utvecklingsarbetet syftar till att förbättra undervisningspraktiken och bedömarkompetensen, vilket på sikt förväntas leda till ökad måluppfyllelse.

När lärare efter genomförd undervisning eller genomgång av provresultat analyserar vilka delar eleverna har svårt för, både på individ- och gruppnivå, är detta en kunskap som tas om hand i kollegiala forum. Genom att i ett kollegialt lärande analysera hur undervisningen påverkar elevernas lärande sker det i praktiken ett systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse.

ÄDK har tydligt fokus på elevernas behov för lärande

I ÄDK beskrivs lärarnas ökade kompetens som en bieffekt av utvecklingsarbetet, där fokus tydlig är på *elevernas* behov för lärande. I ÄDK analyseras elevernas kunnande vilket resulterar i att kritiska aspekter som eleverna har svårt med identifieras, och sedan formeras den fortsatta undervisningen för att gynna elevernas lärande av dessa aspekter. För att lära eleverna behöver lärarna givetvis ta reda på *hur* de ska göra detta, vilket då blir en kompetenshöjning också för lärarna.

ÄDK har förändrat undervisningen genom att lärarna arbetar mer aktivt med att förmedla till eleverna hur de olika kvaliteterna kan se ut som genererar olika höga betyg. Eleverna "förstår" undervisningen och på vilka sätt de kan visa upp sina förmågor som sedan bedöms av undervisande lärare på ett bättre sätt än tidigare.

En djupare analys av hur undervisningspraktiken har utvecklats över tid fördjupas i den systematiska kvalitetsavstämningen *Kunskap och lärande*.

Genus

Det minskade gapet mellan pojkar och flickor läsåret 2017/18 för årskurs 9 kan antingen vara början på en ny trend eller en tillfällighet. Rent statistiskt, utifrån det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 6, 7 och 8, ser det ut som att gapet kommer vara större redan kommande år. Samtidigt finns en kvalitativ skillnad i framförallt bedömning som har betydelse och delvis förklarar pojkarnas positiva utveckling.

Förbättrad bedömarkompetens ser ut att gynna pojkarnas måluppfyllelse

Bedömarkompetens har varit i fokus i förvaltningens utvecklingsarbete under hela mandatperioden. Flera skolor har också aktivt arbetat med

bedömarkompetensen. Fokus är bland annat på att bedöma utifrån *all tillgänglig information*. Genom att bedöma det eleverna presterar på undervisningen, exempelvis genom muntligt resonande, och inte bara bedöma utifrån skriftliga uppgifter och prov anses pojkarnas möjligheter till att förbättra sin måluppfyllelse öka. Generellt sett anses pojkar däremot ha svårare att prestera vid skriftliga moment.

Tät och kvalitativ respons ser ut att gynna pojkarnas måluppfyllelse

Ett formativt förhållningssätt i undervisningen medför bland annat att läraren ska ge tät respons och feedback i syfte att eleven ska kunna nå längre i sitt lärande. Förutom att få stöd i vad som behöver förbättras, förväntas elevens motivation och förmåga att leda sitt eget lärande också öka. En generaliserade förklaring som framkommit i dialogerna är att pojkar har behov av den tätare responsen, men också av reflektionstid under undervisningen. Detta har också har utvecklats under mandatperioden. Det formativa förhållningssättet gynnar därmed alla elever men kanske särskilt pojkarna.

Flickor visar fortsatt mer i skolan

Den förändring som beskrivits ovan innebär inte att flickorna missgynnas i undervisningen. Generaliserade förklaringar till flickornas högre meritvärde är att de skriver bättre och längre texter samt visar på en djupare analysförmåga. Studiemotivationen tenderar också att vara högre. För både pojkar och flickor påverkar gruppdynamik och kultur, till exempel kan elever i vissa grupper höja varandra då det finns en kultur av att skolan är viktig och att höga studieresultat är positivt. Effekten finns hos både pojkar och flickor och kan i vissa fall förklaras av studie-skepsis i elevgrupper, vilket påverkar måluppfyllelsen.

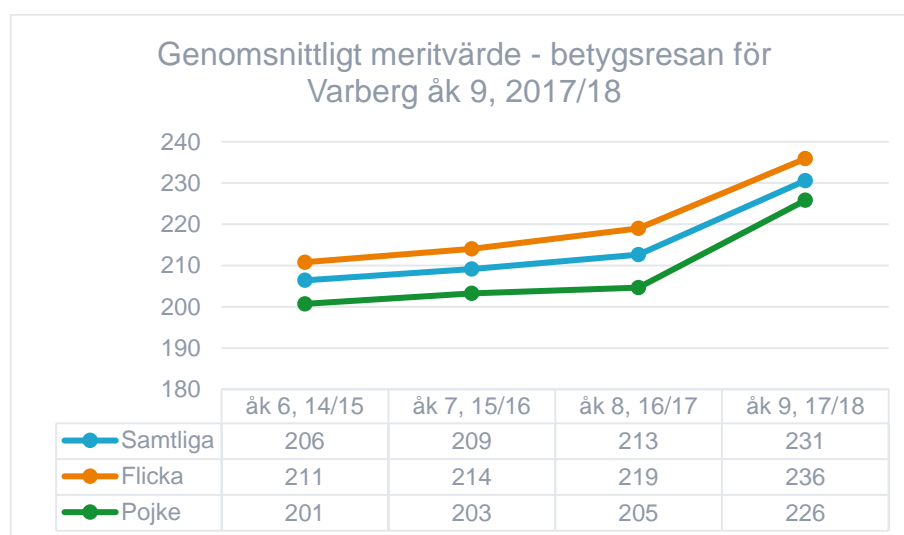
Omorganisationer och evakueringar av skolor påverkar

De skolor som haft omorganisationer vilket medfört att elever och lärare lämnat för en annan skola ser att förändringen på kort sikt påverkat måluppfyllelsen. Det handlar ofta om en förlorad lärarkontinuitet. För de skolor som fått evakuera på grund av arbetsmiljömässiga problem med lokalerna har det i något fall också inneburit tapp av lärare.

7.2 Betygsresan – genomsnittligt meritvärde

Den elevgrupp som gick ut årskurs 9 läsåret 2017/18 hade ett genomsnittligt meritvärde på 231. Det är en ökning med 18 meritpoäng gentemot när elevgruppen gick i årskurs 8.⁵ Ökningen från årskurs 6 till 8 är svagare, vilket också stämmer överens för de elever som gick ut årskurs 7 och 8 läsåret 2017/18.

Gapet mellan flickor och pojkar ökar från årskurs 6 till 8, för att i årskurs 9 åter komma på samma nivå som i årskurs 6. Det ökade gapet mellan pojkar och flickor från årskurs 6 stämmer också överens för de elever som gick ut årskurs 7 och 8 läsåret 2017/18.

Skolorganisation ser ut att påverka

I de kommunala skolorna som helhet ökar meritvärdet för eleverna mellan årskurs 6 och 7. På några skolor är det dock en minskning i meritvärde mellan årskurs 6 och 7. Det är på ett sätt en logisk följd av att kunskapskraven är nya och högre i årskurs 7, vilket också tyder på att kommunens positiva utveckling från årskurs 6 till 7 kan problematiseras. På de skolor dit eleverna kommer i årskurs 7 minskar meritvärdet från årskurs 6 till 7 i samtliga fall, och trenden syns under flera år. Övergången från årskurs 6 till 7 ur ett meritvärdesperspektiv ser ut att påverka särskilt vid en sådan skolorganisation. Eleverna får däremot upp meritvärdet i likhet med kommunen till årskurs 9.

⁵ Notera att det i stort är samma elever som gick ut årskurs 9 som också gick i årskurs 6, 7 och 8. Visst in- och utflöde av elever sker dock över åren vilket gör att elevgruppen som jämförs inte är helt och hållet densamma.

På de skolor som har F-5 organisation är meritvärdet i årskurs 6 i den nya skolan lågt, och eleverna har istället en starkare progression upp till årskurs 9 än kommunen som helhet.

Mönstren pekar på att skolorganisationens typ ser ut att påverka måluppfyllnaden i nästa årskurs, men också att övergångsarbetet kan utvecklas. Detta för att lärare i den nya skolan ska ha information om eleverna för att kunna differentiera undervisningen efter varje elevs behov, men också för att avlämnande och mottagande skola ska ha samsyn kring vilka undervisningsmetoder, innehåll och vilket förhållningssätt eleverna ska möta.

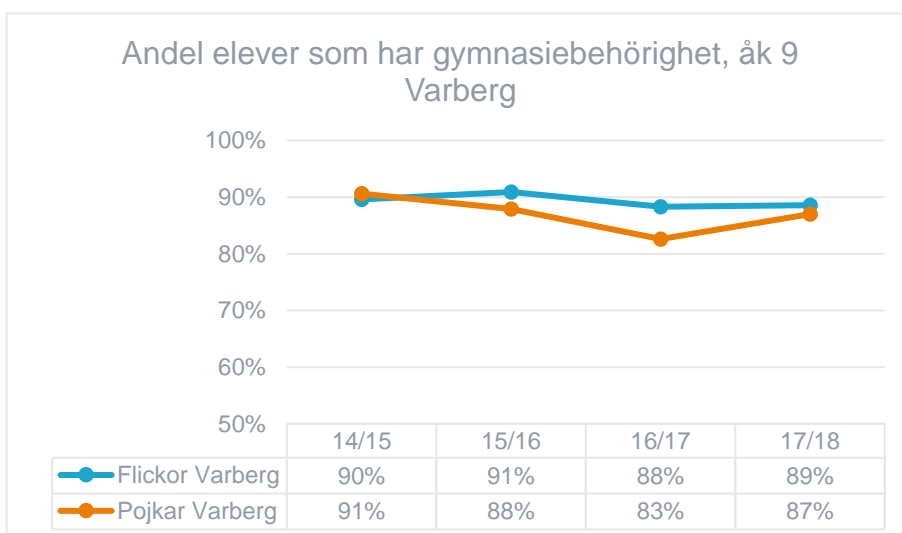
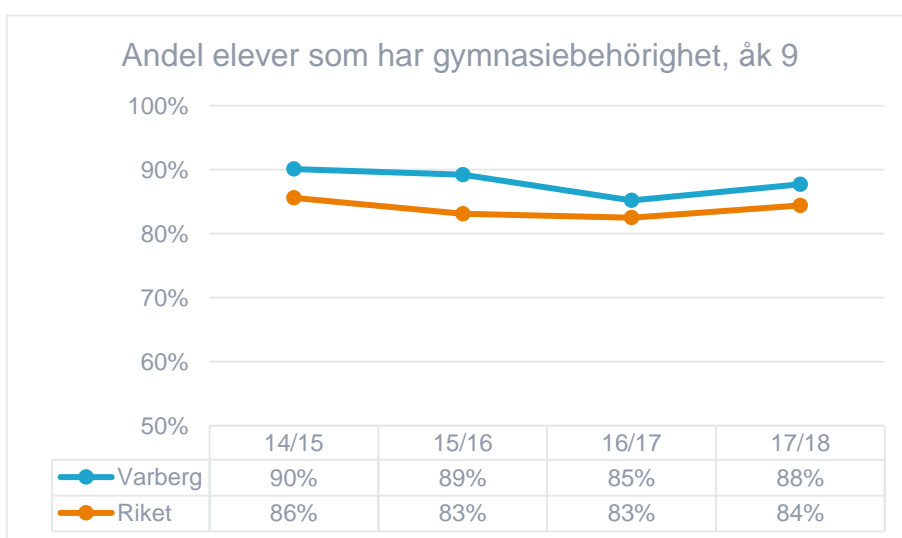
Meritvärdet ökar i årskurs 9

Statistiken visar tydligt att meritvärdet ökar från årskurs 8 till årskurs 9, en trend som också är tydlig över hela mandatperioden. Att lärare kan hålla tillbaka de högre betygen för att senare inte vilja sänka eleverna är en möjlig förklaring. Utifrån ett läroplansperspektiv bör hela betygsskalan användas även i de tidigare årskurserna.

Det ökade meritvärdet i årskurs 9 kan också förklaras av att elever blir mer motiverade och anstränger sig mer när slutbetyget, som är grunden för gymnasieintaget, närmar sig.

7.3 Gymnasiebehörighet

Andelen elever med gymnasiebehörighet till yrkesprogrammen i Varberg följer över tid samma trend som för riket. Under mandatperioden har gymnasiebehörigheten på totalen minskat men gentemot föregående läsår har gymnasiebehörigheten ökat med tre procentenheter. Båda förändringarna kan främst härledas till pojkarnas utveckling. Gapet mellan flickor och pojkar är lägre i Varberg än för riket, och båda grupperna har högre måluppfyllelse i Varberg.

Eleverna går i regel på gymnasiet även om de inte uppnått behörighet

Majoriteten av de elever som inte har gymnasiebehörighet för yrkesprogram börjar ändå på ett gymnasieprogram. Eleverna går på förberedande eller nationellt program.

Flertalet nyanser av elever som inte har gymnasiebehörighet

Det finns elever som inte uppnår kunskapskraven i flertalet ämnen och därför inte når gymnasiebehörighet. Dessa elever är ungefär 55 procent av de cirka 80 elever som ej uppnått gymnasiebehörighet. Det finns även elever som uppnått kunskapskraven i nästan alla ämnen men ändå inte har uppnått gymnasiebehörighet. Det är cirka 45 procent av de som inte uppnår gymnasiebehörighet. Ofta är det ett F i engelska, matematik eller svenska som gör att dessa elever inte uppnått gymnasiebehörighet. Här kan det både handla om elever som fått adekvat stöd men som trots det inte uppnått kunskapskraven i slutbetyget, eller elever där skolan på grund av olika omständigheter upplever att de inte lyckats skapa tillräckliga möjligheter för eleven att nå målen.

Insatser i åk 9 påverkar positivt

Gymnasiebehörigheten har för elevgruppen ökat med 9 procentenheter från det år samma elevgrupp gick i årskurs 8. En stark progression syns också för elevgruppen från höstterminens betyg i årskurs 9 till slutbetyget på våren. Insatser såsom fler pedagoger i undervisningssituationen, intensivmatematik⁶ och flexsteam stödjer eleverna att nå kraven. I regel är eleverna identifierade i tidigare årskurser och insatser har pågått under lång tid.

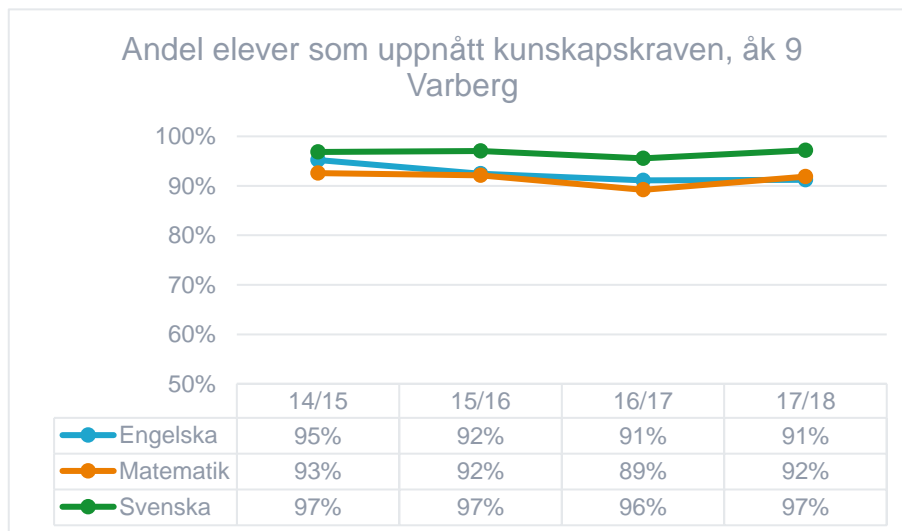
Engelskaämnet särskiljer sig

Gymnasiebehörigheten påverkas starkt av andelen godkända elever i engelska, svenska och matematik. Varberg har högre andel godkända än riket för engelska, matematik och svenska. Under mandatperioden har främst engelskaämnet en större andel elever som inte uppnår kunskapskraven.

I engelska har andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet i årskurs 7-9 minskat över tid. I kvalitetsdialogerna lyfter några rektorer att de inte haft tillräcklig kvalitet eller kontinuitet hos engelskalärarna på grund av flera byten av lärare under elevernas tid i högstadiet. Avsaknad av behörighet eller att läraren varit den enda som undervisat ämnet i årskursen har påverkat möjligheten till kollegialt lärande och sambedömning.

---

⁶ I elevpengen för årskurs 6-9 finns medel inlagda som motsvarar att fyra elever under hösttermin och fyra elever under vårtermin kan erbjudas intensivmatematik om behov finns. Grunden är 40 minuter per dag, fyra dagar i veckan och under åtta veckor.

Utveckling av bedömarkompetens kan leda till bättre korrelation mellan slutbetyg och NÄP⁷

Engelskämnet sticker historiskt ut i Varberg genom att i högre grad än nationellt avvika från betygen i NÄP. Det förekommer fler underkända elever i slutbetyget än i NÄP. Det finns en upplevelse av att NÄP är för lätt, och inte fångar in alla delmoment. En förklaring är att det snarare är kursplanens karaktär och de specifika kunskapskraven än att det är den enskilde läraren som påverkar betygssättningen åt detta håll. På skolor där man har haft ett utvecklingsarbete med fokus på bedömarkompetensen kan rektorer se en förbättrad korrelation mellan slutbetyg och NÄP.

När kunskapskraven i flera ämnen saknas

Elever som inte har några betyg alls eller endast i något ämne kan ha kortvarig skolbakgrund, utföra sin huvudsakliga undervisning i skolans flexteam eller ha väldigt hög frånvaro. För flera av dessa elever handlar skolan mycket om att nå en social progression i första hand.

En annan grupp är elever som uppnår kunskapskraven i flera ämnen men också får F i många ämnen. I flera fall har eleverna höjt sig i många ämnen och uppnått kunskapskraven, men trots det har det inte räckt till gymnasiebehörighet. Berörda elever är identifierade på skolorna och insatser för att öka elevernas måluppfyllelse sker.

⁷ På grund av läckta nationella ämnesprov över hela riket genomfördes ersättningsprov i flertalet ämnen i både årskurs 6 och 9. Enligt skolverkets anvisningar ska inte resultatet på ersättningsprovet rapporteras in. Därför finns det för läsåret 17/18 ingen statistik på huvudmannanivå av NÄP.

Inkluderande förhållningssätt viktigt men utmanande

Det inkluderande förhållningssättet förflyttar fokus till vilket behov eleverna har. Anpassning av lärmiljöer för att möta elevers behov och samtidigt gynna *alla* elever har utvecklats under mandatperioden. Där det inkluderande arbetssättet fungerar bra tar lärare ansvar och anpassar lärmiljön för eleven oavsett behov, förutsatt att behovet ska hanteras inom ramen för lärarens ansvar, och söker och välkomnar stöd hos specialistkompetens som ofta finns inom barn- och elevhälsateamet.⁸ Undervisningssituationen är samtidigt komplex och att möta allas behov i klassrummet är en utmaning.

Elevhälsamöten för att möta elever att särskilt beakta

Alla skolor använder sig av EHM – elevhälsamöten för att i tvärprofessionella dialoger analysera och planera verksamheten framåt i ett främjande och förebyggande syfte. Arbetet har tydligt utvecklats under mandatperioden. Mötena har fokus på elevernas kunskapsutveckling på individ- och gruppnivå. Fokus är på ett stödjande perspektiv och gentemot de elever skolan särskilt behöver beakta, såsom elever med åtgärdsprogram, elever med funktionsvariationer eller särskoleintegrerade elever. EHM stärker också det inkluderande förhållningssättet.

Flexteam för social och kunskapsmässig progression

Till elever med AST – autismspektrumtillstånd som är i behov av särskilt stöd kan flexteam erbjudas. Flexteam är i flera fall en viktig förutsättning för att eleverna ska komma till och vara i skolan. Samtidigt finns det i flexteamerna också elever som tack vara den stöttning de får har börjat jobba mot betygen.

Flera skolor jobbar också med att föra ut flexteamskompetensen till klasserna. Antingen genom att utbilda berörda pedagoger och/eller att personal i flexteam arbetar mer i den ordinarie undervisningen. Några skolor har valt att arbeta utan särskilda flexteam för att istället ha ett flexteamsförhållningssätt i hela skolan.

Förberedelseklass testas för elever med ingen eller kort skolbakgrund

En skola ska under läsåret 2018/19 starta en förberedelseklass för elever med ingen eller kort skolbakgrund. Eleverna kommer att tillhöra en klass, och läsa praktiskt estetiska ämnen med stöd av studiehandledare. Syftet är att eleverna ska få en kunskap om hur skola och ämnesundervisning innebär.

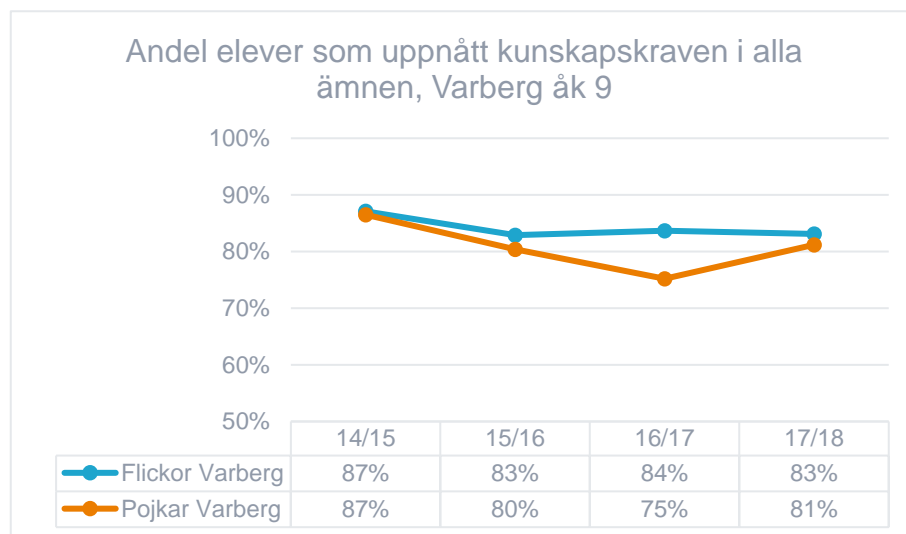
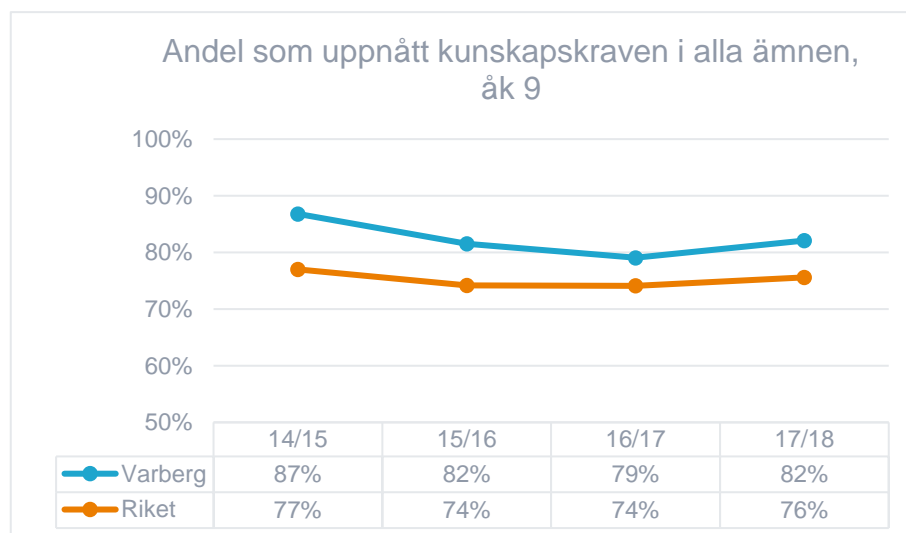
---

⁸ Elevhälsan ska enligt Skollag (2010:800) omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser.

7.4 Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen

Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen eleven läst har under mandatperioden minskat med fem procentenheter. Sedan föregående läsår har däremot andelen ökat med tre procentenheter. Även riket har en minskning över tid men en positiv utveckling det senaste läsåret. Andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen är över tid högre i Varberg än i riket.

Det är pojkarna som ligger bakom det senaste läsårets positiva utveckling. Gapet mellan flickor och pojkar är lägre i Varberg än för riket, och båda grupperna presterar bättre i Varberg. Den kvalitativa analysen för områden är densamma som för 7.3 *Gymnasiebehörighet*.

7.5 Ämnen

Andel godkända elever ämne för ämne är över 90 procent i alla ämnen förutom svenska som andraspråk. Under mandatperioden har framförallt hem- och konsumentkunskap och svenska ökat i måluppfyllelse, medan engelska och svenska som andraspråk har minskat.

Olika ämnens resultat kan förklaras på olika sätt. Att de så kallade NO-ämnena och matematik har bland de lägre genomsnittliga betygspoängen anses bero på ämnens svårighetsgrad och komplexitet. Framförallt matematik har under mandatperioden varit i fokus genom kompetensutvecklingsinsatser vilket fortfarande är pågående.

Enligt rektor tenderar eleverna att välja bort moderna språk när eleven inte når kunskapskraven för att istället fokusera på engelska, svenska eller svenska som andraspråk.

Att modersmålsämnet har 100 procent andel godkända elever är delvis problematiskt. även modersmålsämnet bör rimligen ha ett antal elever som inte uppnår kunskapskraven. Det är svårt för rektor att diskutera betyget med modersmåls lärare då uppgifter och undervisning i regel sker på ett språk rektor ej behärskar. *Enhet Flerspråkighet*, där modersmåls lärarna är anställda, och rektorerna har påbörjat diskussioner för att hantera situationen framåt. Enheten har också påbörjat ett arbete för att utveckla och kvalitetssäkra bedömningen genom att lärare intervjuas inom enheten om sina resultat och att de får visa sin dokumentation som ligger till grund för betygen.

Historiskt har det varit utmanande att få behöriga modersmåls lärare, vilket påverkar undervisningen och bedömarkompetensen.

Betyg per ämne		
Årskurs 9, Läsår 2017/2018		
	Andel godkända	Genomsnittlig betygspoäng
Genomsnitt alla ämnen	94%	13,6
Modersmål	100%	16,6
Hem- och Konsumentkunskap	96%	14,6
Idrott och hälsa	92%	14,4
Svenska	97%	14,3
Slöjd	96%	14,2
Moderna Språk	98%	14,0
Bild	96%	14,0
Engelska	91%	14,0
Historia	95%	13,9
Geografi	95%	13,7
Samhällskunskap	95%	13,7
Religionskunskap	95%	13,7
Musik	94%	13,2
Biologi	93%	13,0
Fysik	93%	12,9
Teknik	94%	12,9
Kemi	92%	12,3
Matematik	92%	12,3
Svenska som andraspråk	71%	8,2

Insatser för att utveckla ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen

Förvaltningsövergripande fokus på ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt syftar till att stödja i alla ämnen, vilket också utvärderas årligen av förvaltningens övergripande språk-, läs- och skrivutvecklare.

Medvetenheten om språkets betydelse i alla ämnen har höjts de senaste åren. Skolorna arbetar till exempel med detta genom att ha fokus på språkutveckling i ÄDK i alla ämnen, exempelvis genom att lärare arbetar med att hitta de kritiska begrepp eleverna behöver kunna för att lära sig. Mattelyft, Läslyft och andra insatser där språket haft en tyngdpunkt ger i flera fall ihållande effekt på undervisningen.

Då kursplanerna har en stor vikt vid ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen kan elever som har svag svenska och ett svagt modersmål ha en utmaning i att uppnå kunskapskraven. Det handlar både om ämnesspecifika begrepp och ett skolspråk som behövs för att förstå hela kontexten undervisningen sker inom.

Studiehandledning för att stödja elever med annat modersmål

För de elever som har annat modersmål än svenska finns studiehandledning på modersmålet för att stödja undervisningen. Studiehandledning sker sammantaget på ungefär 25 olika språk i de kommunala grundskolorna. Studiehandledarna är i regel samma individer som har hand om modersmålsundervisningen på de berörda språken, och är organiserade under *Enhet Flerspråkighet*. Skolorna får ansöka om studiehandledning hos enheten inför varje läsår, och sedan sker en dialog mellan enheten och skolan om studiehandledningen ska fortsätta eller inte. Studiehandledningen fungerar som ett viktigt stöd för eleverna, men har också ett par utmaningar att hantera. Det är viktigt att samarbete med lärare och studiehandledare fungerar väl, och att studiehandledaren nyttjas som en lärresurs för eleven och inte som en tolk mellan lärare och elev. Det är dock en utmaning att få till gemensam planeringstid och material som kan användas i undervisningen av studiehandledaren. *Enhet Flerspråkighet* erbjuder kompetensutveckling för lärare som har studiehandledare i syfte att öka kunskaperna om studiehandledarnas roll och stärka samarbetet med dessa.

7.6 Betygsspridning åk 9

Andelen betyg som är ett F, B eller A har ökat under mandatperioden. Medan betygen däremellan, E, D och C, har minskat.

Stärkt bedömarkompetens påverkar betygsspridningen

Ett flertal förvaltningsövergripande kompetensutvecklingsinsatser under mandatperioden, de kollegiala forum som arbetar med utvecklandet av undervisningen på enheterna och rektors ledarskap har haft fokus på bedömarkompetensen. Minskningen av antal streck under mandatperioden kan tyda på en förbättrad bedömarkompetens, men också ett ökat fokus på elevhälsa och flexteam.

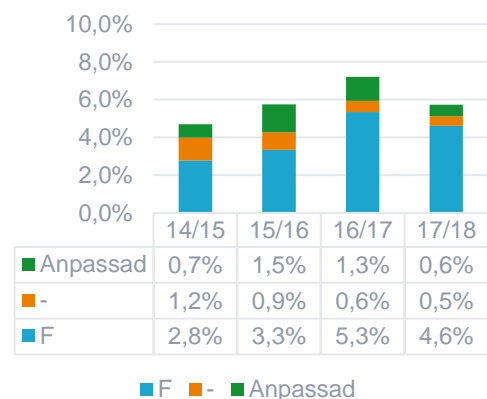
Att alltför A, B sätts och att det samtidigt sätts fler F betyg visar att hela betygsskalan har använts i allt högre utsträckning under mandatperioden. Arbetet med att öka bedömarkompetensen syftar delvis på att lärare ska se de olika nivåerna i elevernas kunskaper, vilket bör generera till att hela betygsskalan används flitigare.

Undervisning för att utmana alla elever

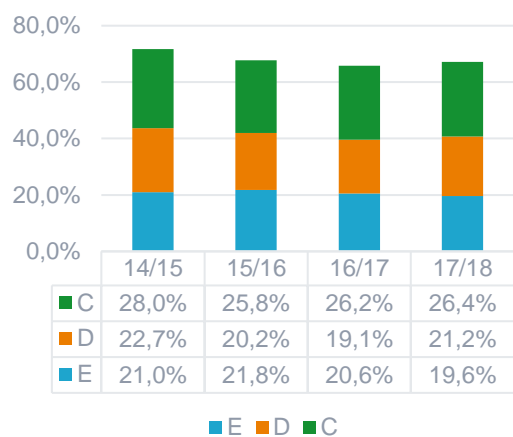
Att det genomsnittliga meritvärdet går upp under mandatperioden kan härledas till att andelen A och B betyg har ökat. Det genomsnittliga meritvärdet i relation till riket tyder på att det finns potential att ytterligare öka andelen elever som når de högsta betygen.

Flera rektorer beskriver också utmaningen med att utmana alla elever när stöd och insatser koncentreras till elever med stora behov och som ligger nära gränsen att nå eller inte uppnå gymnasiebehörighet.

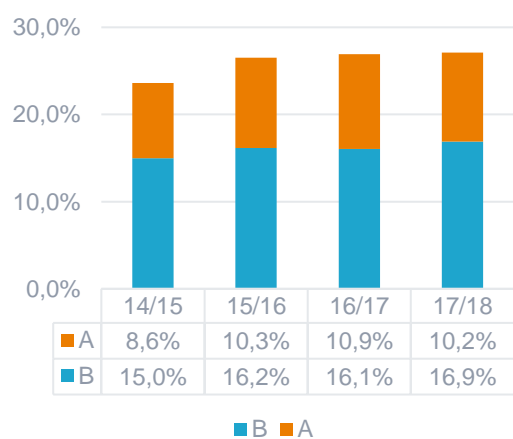
Andel betyg: F, streck eller anpassad studiegång

Andel betyg: E, D, C

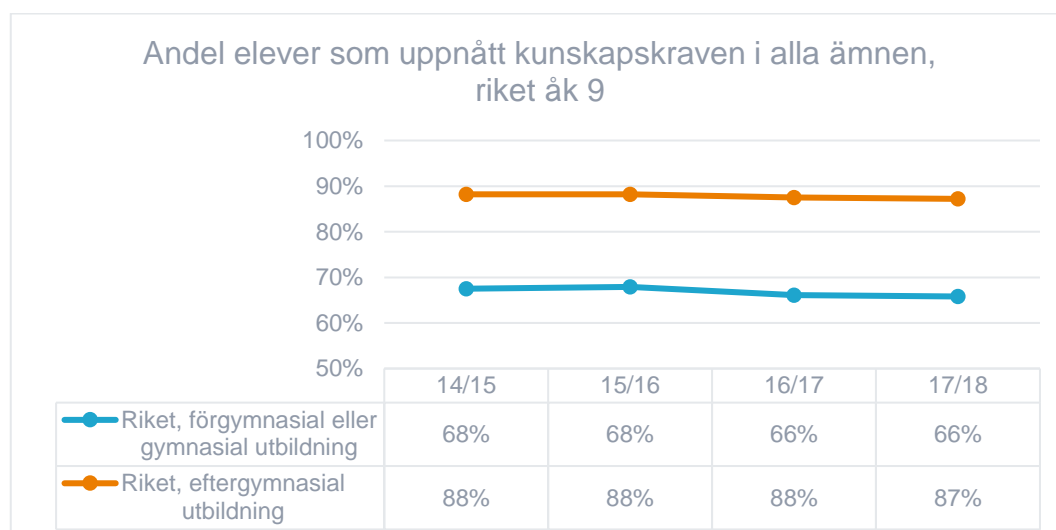
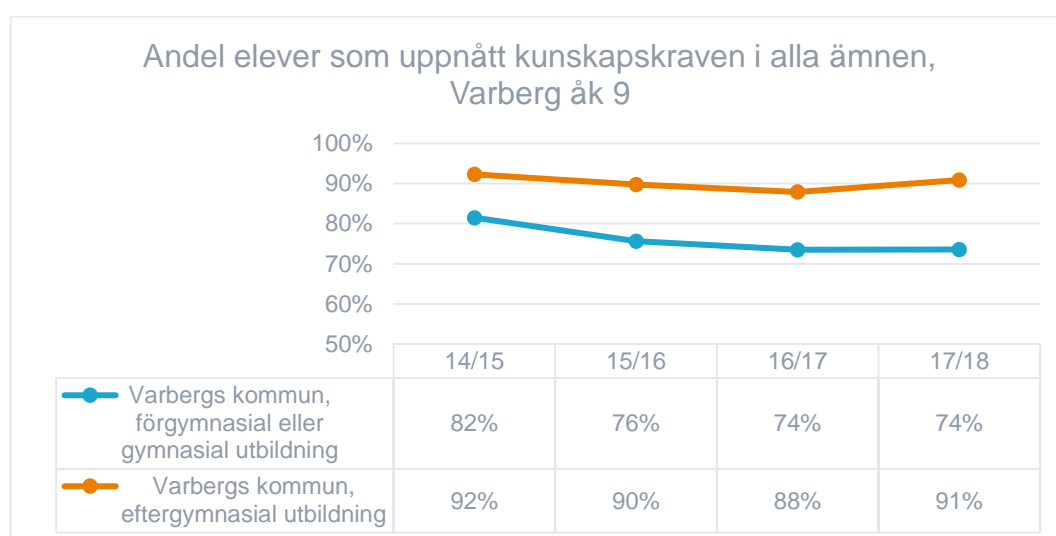
Andel betyg: B, A

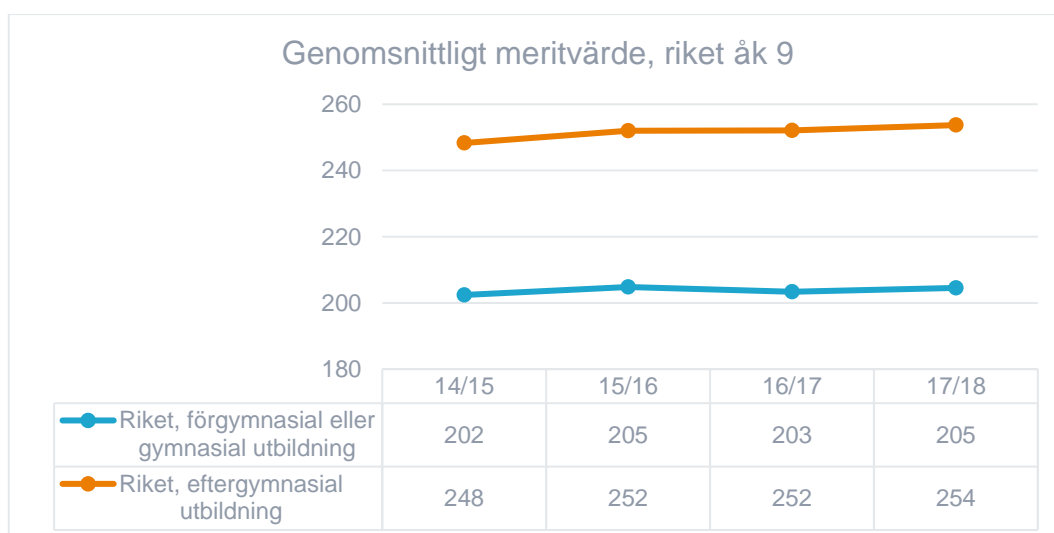
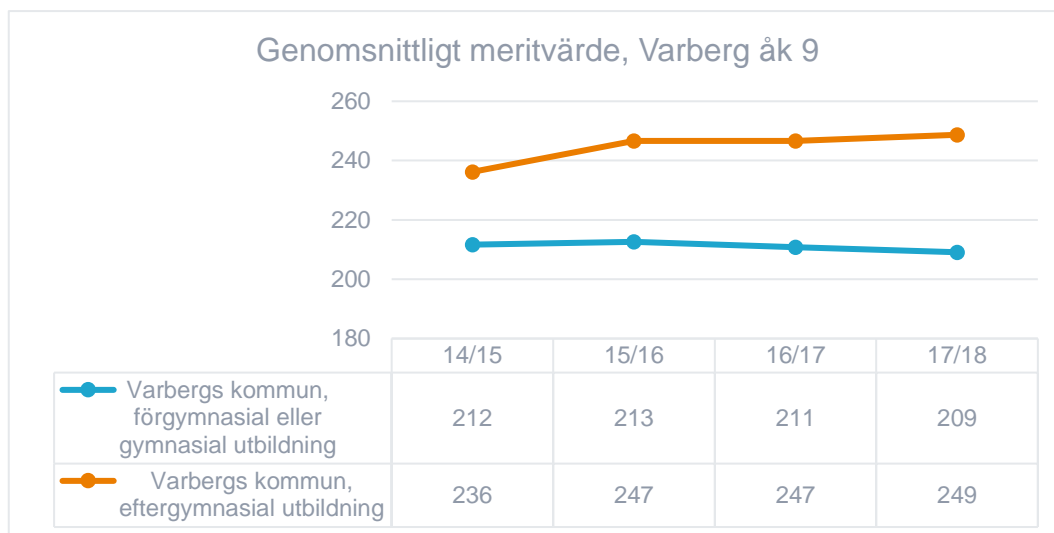
8 Likvärdig skola

8.1 Föräldrarnas utbildningsbakgrund

I jämförelse med riket har Varbergs kommunala skolor ett mindre gap utifrån utbildningsnivån hos elevernas föräldrar. Det mindre gapet beror i stort på att elevgruppen som har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning har högre resultat i Varberg än i riket.

Kompensatoriskt uppdrag

Att Varberg har högre måluppfyllelse än riket för de elever med föräldrar som har förgymnasial eller gymnasial utbildning tyder på att Varbergs kommunala grundskolor lyckas väl med det kompensatoriska uppdraget. Alla skolor arbetar med att tillgängliga miljöer, inkluderande förhållningssätt, extra anpassningar och särskilt stöd. Detta är insatser som förväntas gynna *alla* elever.

Att utmana högpresterande elever

Att Varberg har lägre genomsnittligt meritvärde för elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning än riket tyder på att det finns potential att ytterligare höja meritvärdet i Varberg. Detta bekräftas också av rektorer, som beskriver att det är utmanande för lärare att differentiera undervisningen så att den alltid

möter alla elevers behov. Det tenderar även att på skolnivå bli fokus på de elever som behöver stöd att nå kunskapskraven än de elever som behöver utmanas ytterligare för att nå ännu högre betyg.

Inga tydliga mönster mellan skolor

Det går inte att urskilja kommunövergripande mönster som gäller för samtliga skolor, även om elever vars föräldrar med eftergymnasial utbildning i regel har högre resultat. Vårdnadshavares utbildningsbakgrund bör ses som en av många aspekter för att förklara elevers resultat. Exempelvis kan skolor med höga resultat antingen ha större eller mindre skillnad mellan de båda elevgrupperna. Och vissa skolor har en trend där gapet minskar kontinuerligt, andra skolor har motsatt trend och ytterligare andra skolor visar inte på någon tydlig trend.

8.2 Likvärdig undervisningspraktik

Likvärdighet handlar utifrån ett resultatperspektiv både om hur skolan kompenserar genom att ta hänsyn till elevers olika behov och sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar, men också om lika kvalitet på utbildningen inom och mellan skolor.⁹

För att öka alla elevers möjligheter till ökat lärande och elevernas måluppfyllelse likvärdigt inom och mellan skolor har ett antal förvaltningsövergripande strategier och utvecklingsområden implementerats under mandatperioden, se avsnitt 2 *Strategier för ökad måluppfyllelse*. Satsningar för att skapa strukturer för kollegialt lärande, möjliggöra för ledande lärare eller på andra sätt utveckla undervisningen har medfört en kvalitetshöjning av undervisningspraktiken. Det är däremot ett fortsatt utvecklingsområde att framgångsfaktorer för en mer kvalitativ undervisning och systematisk analys av undervisningen får ytterligare spridning i och mellan verksamheterna för att öka likvärdigheten.

---

⁹ Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor.* Rapport 467.

9 Övergångar

Övergångar sker både inom och mellan skolor samt mellan verksamheter. Det finns en innehållsmässig diskontinuitet mellan förskoleklass och årskurs 1, årskurs 3 och 4 samt mellan årskurs 6 och 7 då eleverna i dessa fall möter nya läroplaner. I flera fall möter eleverna också nya fysiska och sociala lärmiljöer, såsom nya klasser, lärare och lokaler. Detta är särskilt påtagligt för de elever som byter skola, vilket även kan leda till fler övergångar för dessa elever än andra.

Övergångar från förskola till förskoleklass

Övergången från förskola till skolans förskoleklass fungerar olika bra i olika områden. En komplexitet finns inbyggd när en skola tar emot barn från flera förskolor, vilket ytterligare kan kompliceras när det är fristående förskolor. Att samordna möten med flera förskolor är en utmaning, men också att barnen kommer från olika arbets- och förhållningssätt.

Generellt fungerar överlämning för barn med särskilda behov bra. Att utifrån gruppnivå skapa förståelse, samsyn och synkronisering i övergångar för att få kunskap om vilket kunskapsinnehåll barnen på gruppnivå har arbetat med behöver utvecklas. Ett förvaltningsövergripande utvecklingsarbete har påbörjats gällande övergångarna.

Övergångar till nya stadier

På ett antal skolor finns en organisering där lärare följer med från årskurs 3 upp till årskurs 4. Detta kan även gälla mellan årskurs 6 och 7. Dessa lärare har då behörighet att arbeta i båda stadierna. Det finns även skolor som låter förskoleklasslärare följa med till årskurs 1 för att vara en av två lärare i ett tvålärarskap. Därmed får barnen fortsatt relation med dessa lärare, vilket kan underlätta övergången till nya lärmiljöer och ökade kunskapskrav. Läraren som följer med gruppen har dessutom god förförståelse för elevernas kunskaper och behov på grupp- och individnivå. Att även få ta del av nästa stadies kunskapskrav kan öka kännedom och förståelse för dessa och hur de kommande läsår kan undervisa för att bättre förbereda eleverna, eller för den delen få ett kvitto på att nuvarande undervisning varit på lämplig nivå.

För de skolor som har en F-3 organisering får eleverna både en förändring i fysisk och social lärmiljö av att komma till en ny skola, samt en förändring av utbildningens innehåll utifrån nya kunskapskrav och att lärarkontinuiteten blir mindre tydlig då klassläraren inte undervisar i alla eller de flesta ämnen. Just de sociala och kunskapsmässiga förändringarna gör övergång årskurs 3 till 4 till extra känslig för eleverna.

10 Avslutning

10.1 Tydlig progression i undervisningspraktiken under mandatperioden

Analyserna i rapporten har fångat ett antal förklaringsfaktorer till elevernas resultatutveckling och möjligheter till lärande. Under mandatperioden har det skett en kvalitetshöjning av undervisningspraktiken för att öka elevernas möjligheter till lärande genom:

- Utveckling av undervisningspraktiken, bedömarkompetensen och ett systematiskt kvalitetsarbete genom **kollegialt lärande**
- Strukturer och arbetssätt där **ledande lärare** i kollegiala forum och som direkt stöd i klassrummet ökar möjligheterna för elevers lärande
- Det **kompensatoriska uppdraget** har stärkts genom utveckling av EHM, inkluderande förhållningssätt, tillgängliga lärmiljöer och flexteam

10.2 Utvecklingsområden

Analysen har också fångat ett antal utvecklingsområden för att fortsatt öka kvaliteten i Varbergs kommunala grundskolor och måluppfyllelsen.

- Likvärdig undervisningspraktik mellan och inom enheter
  - Satsningar för att skapa strukturer för kollegialt lärande, möjliggöra för ledande lärare eller på andra sätt utveckla undervisningen har medfört en kvalitetshöjning av undervisningspraktiken. Det är däremot ett fortsatt utvecklingsområde att framgångsfaktorer för en mer kvalitativ undervisning och systematisk analys av undervisningen får ytterligare spridning i och mellan verksamheterna för att öka likvärdigheten.
- Förmåga att utmana och öka högpresterande elevers lärande
  - Statistik och dialoger visar på att lärare och skolor har en utmaning i att öka högpresterande elevers lärande.
- Bedömarkompetensen i årskurs 1-3
  - Statistik och dialoger visar på att det på flera enheter och i flera ämnen, matematik och svenska undantaget, att bedömarkompetensen behöver öka i de lägre åldrarna för att

möjliggöra en differentierad undervisning som möter alla elevers behov.

- Läroplans- och bedömarkompetens i engelskaämnet
  - Utifrån dialoger samt andelen elever som uppnått kunskapskraven i engelska över tid och behöriga lärare är engelska ett ämne som har utvecklingspotential, vilket också förväntas öka gymnasiebehörigheten positivt.

De identifierade utvecklingsområdena är ett underlag för att på övergripande nivå prioritera riktade insatser. Prioriteringen gäller såväl vad utvecklingsarbetet ska innehålla samt när och hur det arbetet ska genomföras. Prioritering och planering sker i dialog med rektorsgruppen. Rektorer får utifrån sin enhets utveckling vidare analysera om insatser också krävs på enhetsnivå.

Utvecklingsområden där riktade insatser redan pågår

- Övergångar mellan stadier och verksamheter
  - Ett förvaltningsövergripande utvecklingsarbete tillsammans med förskolechefer samt rektorer för grund- och gymnasieskola har påbörjats under 2018.
- Undervisning i fritidshem
  - Riktade kompetensutvecklingsinsatser pågår sedan läsåret 2017/18 för fritidshemmet och dess personal.

11 Källförteckning

Skollag (2010).

Skolinspektionen (2012). *Rektors ledarskap: med ansvar för den pedagogiska verksamheten*. Kvalitetsgranskning rapport 2012:1.

Skolverket (2018). *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*. Rapport 467.

Skolverket (2018). *PM – Betyg i årskurs 6, vårterminen 2018*.

Skolverket (2018). *PM – Slutbetyg i grundskolan, våren 2018*.

**VARBERGS
KOMMUN**

BESÖKSADRESS: NORRGATAN 25 **POSTADRESS:** VARBERGS KOMMUN, 432 80 VARBERG
TELEFON VÄXEL: 0340-880 00 **E-POST:** BUN@VARBERG.SE **WEBBPLATS:** WWW.VARBERG.SE